

JULKAISU

Miten tutkimme tulevaisuuksia?

kolmas, uudistettu painos • Osmo Kuusi, Timo Bergman & Hazel Salminen (toim.)
Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry, Acta Futura Fennica 5, 2013.
ISBN 978-951-98852-3-0 / ISSN 0788-365 X

Tässä alunperin vuonna 1993 ilmestyneestä *Miten tutkimme tulevaisuutta?* -julkaisusta tehdyssä uudistetussa painoksessa alan johtavat suomalaiset asiantuntijat esittelevät laaja-alaisesti tulevaisuudentutkimusta, sen yhteyksiä muihin tieteisiin ja tiedonaloihin sekä käytössä olevia menetelmiä ja niiden sovelluksia.

Kirjassa esitellään evoluutio- ja kaaosajattelun lähestymistapoja, rakenteellis-innovatiivisia sekä asiantuntija- ja aikasarjatietoon perustuvia menetelmiä kuten delfoi-tekniikka sekä CLA-analyysi. Kirjassa tarkastellaan myös kommunikatiiviseen tulevaisuudenluotaukseen perustuvia menetelmiä kuten tulevaisuusverstaita ja skenaariotyöskentelyä. Lisäksi mukana on kolme kokonaan uutta artikkelia, jotka esittelevät mm. heikkoja signaaleja ja mustia joutsenia. Alkuperäisen kirjan artikkeleista ne, joita on päivitetty, julkaistaan yhdessä kolmen kokonaan uuden artikkelin kanssa painettuna kirjana julkaisun A-osassa. Artikkelit, joita ei päivitetty vuoden 2003 painoksesta julkaistaan sähköisesti B-osassa.

Alan perusteoksena kirja on tarkoitettu kaikille tulevaisuudentutkimuksesta ja sen sovelluksista kiinnostuneille. Teos sopii sisällöltään myös alan oppikirjaksi. Toivomme, että teos ja sen puheenvuorot viitoittaisivat tietä yhä vahvistuvaan tulevaisuusajatteluun ja tulevaisuudentutkimuksen aseman vakiintumiseen Suomessa.

Sisältö – A-osa

Sirkka Heinonen: Esipuhe

Johdanto 1. Osmo Kuusi: Kuinka uudistettu kirja vasta tulevaisuuksien tutkimuksen uusiin metodeihin haasteisiin?

Tulevaisuuksista tietämisen lähtökohdat • 2. Pentti Malaska: Tulevaisuustietoisuudesta ja tulevaisuudesta tietämisestä. • 3. Ilkka Niiniluoto: Tulevaisuuden tutkimus – tiedettä vai taidetta? • 4. Matti Männikkö: Tulevaisuudentutkimus ja historiankirjoitus. • 5. Olavi Borg: Tulevaisuudentutkimuksen tiedeidenteetti ja suhde muihin tieteisiin.

Systemi- ja evoluutioajattelu • 6. Jyrki Luukkanen: Systemimallien rooli tutkimuksessa ja suunnittelussa. Uuden dialektisen kokonaisuuden rakentaminen. • 7. Jarl-Thure Eriksson: Kaaosteoria ja kompleksisten järjestelmien hallittavuus. • 8. Mika Pantzar: Evoluutioteoria tulevaisuuden tutkimuksen metodina. • 9. Osmo Kuusi: Matemaattiset talousmallit tulevaisuuksientutkimuksen työkaluina.

Skenaarioajattelu • 10. Pentti Malaska ja Ilkka Virtanen: Tulevaisuuksienkaikkeus. • 11. Yrjö Seppälä: Tulevaisuustaulukkomenetelmä. Sovelluksena vanhustenhuolto (Osmo Kuusen jälkisanoin). • 12. Vuokko Jarva: Skenaariodraama, miten kirjoittaa vaikuttavia tulevaisuustarinoita? • 13. Tarja Meristö: Skenaariotyöskentely strategisessa johtamisessa. • 14. Timo Sneck: Tulevaisuudentutkimuksen toiminnallinen paradigma.

Tulevaisuusverstasmenetelmät • 15. Juha Nurmela: Tulevaisuusverstas ja uusia "verstashenkisiä" tulevaisuuden muovaamisen menetelmiä. • 16. Marja-Liisa Viherä: Viestintäleiri tulevaisuuden koekilokenttänä.

Asiantuntija-arviomenetelmät • 17. Osmo Kuusi: Delfoi-menetelmä. • 18. Sirkka Heinonen: Edelläkävijäanalyysi ja kansalliset kulttuurimuutokset. Posi- ja negatrendianalyysi kulttuurin murroksen tunnistajana. • 19. Anita Rubin: Causal layered analysis (CLA).

Uusien mahdollisuuksien luova tunnistaminen • 20. Elina Hiltunen: Heikot signaalit. • 21. Sirkka Heinonen ja Juho Ruotsalainen: Mustat joutsenet. • 22. Petri Kylliäinen: Roolipeliskenaariomenetelmä

*

Sisältö – B-osa (ei-päivitetty artikkelit, julkaistaan myöhemmin sähköisesti)

Johdanto • 1. Mika Mannermaa: Tulevaisuudentutkimus tieteellisenä tutkimusalana. • 2. Matti Vaapaavuori: Muutoksen monitorointi ja merkityksen antaminen havaituille muutoksille. Tulevaisuustietoisuus, virtaustasapaino ja kestävä kehitys (1993, täydennetty v. 2003). • 3. Briitta Koskiahho: Aika, kompleksisuus ja sen hallinta ajassa. Metodologisia perusongelmia tulevaisuudentutkimuksessa (v. 1993). • 4. Juha Räikkä: Arvojen kehittymisen ongelma (v. 1993).

Systemi- ja evoluutioajattelu • 5. Mika Mannermaa: Pehmeä systeemimetodologia evolutionaarisessa tulevaisuudentutkimuksessa. • 6. Ilmo Mäenpää: FMS: Suomen talouden pitkän ajan simulointimalli.

Tulevaisuusverstasmenetelmät • 7. Tuomo Uotila: Skenaariot yrityksen toimintaympäristön kartoittamisessa. Esimerkkinä sahatteollisuus (v. 1993).

Asiantuntija-arviomenetelmät • 8. Kaj Mäntylä: Ikäkerrostuma-analyysi skenaarioiden laadinnassa. Esimerkkinä liikunnan tulevaisuuden hahmottaminen (v. 1993). • 9. Yrjö Seppälä ja Osmo Kuusi: Ristivaikutusanalyysi. Sovelluksena kuljetukset 2010 (v. 1993). • 10. Janne Hukkinen: Teemahaastattelun käyttö tulevaisuuden tutkimuksessa. Tulevaisuus sosiaalisena konstruktiona (v. 1993).

* * *

Hinta: **A-osa:** Tulevaisuuden tutkimuksen seuran jäsenille hinta 30 euroa + postikulut, muille 35 euroa + postikulut. Määrälennus yli 5:n kappaleen kertatilauksille.

B-osa: julkaistaan myöhemmin sähköisesti.

Tilaukset: Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry, PL 378 (Annankatu 9 A 11, 00120 Hki), 00101 Helsinki, sähköposti: toimisto@futuresociety.fi, puh. 040 5028672.

Lisätietoja Tulevaisuuden tutkimuksen seurasta ja Acta Futura Fennica -sarjasta: pääsihteeri Hazel Salminen, puh. 040 5028672, toimisto@futuresociety.fi
www.futuresociety.fi, www.facebook.com/Tutuseura